

GYMNÁZIUM TÝN NAD VLTAVOU

Autor: Mgr. Lukáš Boček

Datum: 20.9.2012

Ročník: kvinta

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Tematický okruh: Literární komunikace

Téma: Starověké písemnictví

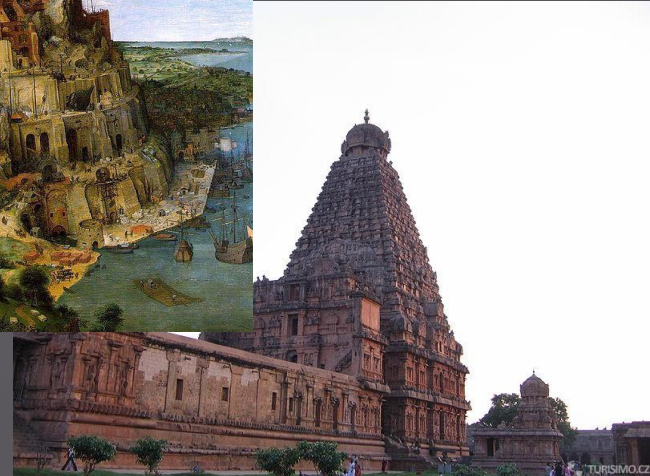
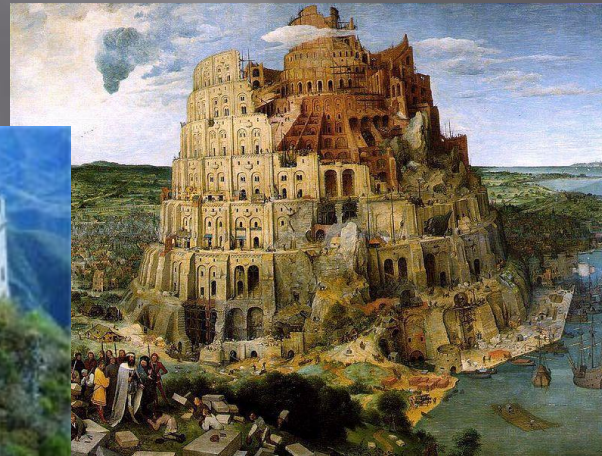
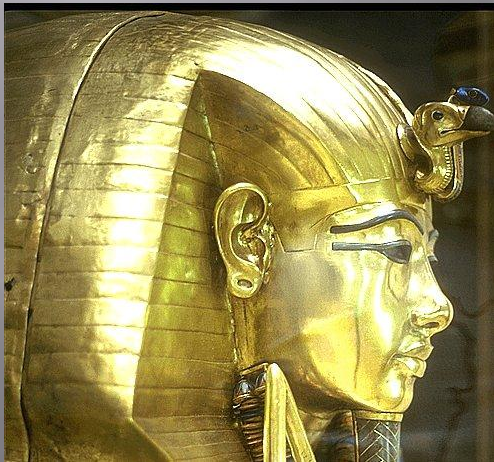
Klíčová slova: starověk, písemnictví, Mezopotámie, Čína, Egypt, Achnatonův hymnus na Slunce, Indie

Anotace: Prezentace opakuje znalosti o mezopotámském písemnictví, přináší informace o písemnictví v Egyptě, Číně, Indii. Součástí výkladu je i praktický rozbor starověkého textu z Egypta.

Zpracování tohoto DUM bylo financováno z projektu OPVK, výzva 1.5

STAROVĚKÉ PÍSEMNICTVÍ

Od Mezopotámie k Indii a ještě dál

Mezopotámie

- ▣ Řeky: Eufkrat a Tigris
- ▣ Písmo: klínové
- ▣ Datace: 3500 př.n.l

- ▣ Památky: Chammurapiho zákonník a Epos o Gilgamešovi
- ▣ Epos = Výpravné epické vyprávění ve veršované formě

Egypt

- ▣ Historie země sahá až k roku 4000 př.n.l.
- ▣ Důležitá řeka: Nil
- ▣ Písmo: hieroglyfy
- ▣ Psalo se na papyrus, třtinovým perem
- ▣ Památky psané na: sarkofázích, na stěnách pohřebních komnat, papyru

Egyptské písennictví

- ▣ Achnatonův hymnus na Slunce
 - píseň, kterou napsal král *Achnaton* (Amenhotep IV.) kolem roku 1360 př. n. l.
- ▣ Kniha mrtvých
 - obsahuje náboženské texty, má magický charakter, rady zemřelým – jak temným podsvětím doputovat k posmrtné blaženosti

Ukázka z Knihy mrtvých

Achnatonův hymnus na Slunce

*Tys bylo jediné a první!
Vyšlo jsi se svou zářnou tváří
a zjevilo ses palčivé a krásné,
a když ses blížilo a vzdalovalo,
za sebe vytvořilos milióny podob,
vesnice, města, pole, cesty, řeky.
Veškeré oči před sebou tě vidí,
jak nad zemí jdeš, zářné slunce denní!*

*Svět povstal rukou tvou,
tys vytvořilo lidi,
žijí, když vyšlo jsi,
když zajdeš, umírají.
Tys životem,
jen tebou člověk žije,
tvou krásou kochají se oči,
než zajdeš pod obzor.*

Úkoly:

1. Zhodnoťte ukázkou ze tří plánů (kompoziční, jazykový, tematický):
2. Podle čeho poznáme, že se jedná o hymnus?
3. Zkuste odhalit důvod, proč autor obrátil svou pozornost ke Slunci:

Indické písmenictví

- ▣ Úrodné řeky: Indus a Ganga
- ▣ Datace: od roku 2200 př.n.l.
- ▣ Dnešní Pákistán a Indie
- ▣ Nejstarší lit. památky: **védy**
 - védy = posvátné knihy, které velebily bohy
 - zaříkávadla (nemoci, temné síly, hlad...)
 - modlitby, písně (svatební, pohřební...)

Bůh Šiva, ničitel vesmíru.

Ukázka indického písma

- ▣ Toto písmo dosud nebylo rozluštěno

a	ā	i	ī	u	ū
e	ai	o	-ṃ		
ka	kha	ga	gha		
ča	čha	ja	jha	ña	
ṭa	ṭha	ḍa	ḍha	ṇa	
ta	tha	da	dha	na	
pa	pha	ba	bha	ma	
ya	ra	la	ḷa	va	
sa, ṣa	ṣa	śa	sa	ha	

Čína

- ▣ Historie země je dlouhá 5500 let
- ▣ Důležité řeky: **Chuang-che** (Žlutá řeka) a Jang-
c'-ťiang (Dlouhá řeka)
- ▣ Písmo: obrázkové – 1 znak má 1 význam
- ▣ Hlavní filosofické směry: taoismus,
konfucianismus a buddhismus
- ▣ **Kniha proměn**
 - nejstarší filosofické dílo na světě
- ▣ Básník *Li Po*
 - 900 básní o víně, přátelství, volnosti, přírodě
 - utopil se, když se snažil v řece uchopit odraz měsíce

Čínský znak pro koně

Opakování

1. Dvě důležité památky egyptského písennictví se jmenují:

Achnatonův hymnus na Slunce a Kniha mrtvých

2. Definuj hymnus:

píseň oslavného charakteru , jejímž tématem jsou nadosobní a vznešené hodnoty a jevy, jako je víra, život, příroda...

3. Posvátné texty ze starověké Indie se a) nazývají, b) pojednávají o:

a) védy

b) posvátné knihy, které velebily bohy, zaříkávadla (nemoci, temné síly, hlad...), modlitby, písně (svatební, pohřební...)

4. Historie čínské civilizace čítá již a) počet let, b) přinesla lit. památky:

a) 5500 let

b) Kniha proměn – filosofické dílo, tvorba básníka Li Po

Zdroje obrázků:

- ▣ http://cs.wikipedia.org/wiki/Chammurapiho_z%C3%A1kon%C3%ADk
- ▣ <http://i-cias.com/e.o/cuneiform.htm>
- ▣ <http://ehsworldstudiesjackoboice.wikispaces.com/Mesopotamia+-+Tigris-Euphrates+River+Valley+%28Current+Events%29>
- ▣ <http://historika.fabulator.cz/Mezopot%C3%A1mie.html>
- ▣ <http://www.fcps.edu/KingsParkES/technology/ancient/china.htm>
- ▣ <http://www.eucebnice.cz/literatura/starovek.html>
- ▣ http://kikcakikca.bloggerka.cz/_/Egypt
- ▣ <http://newspaper.li/static/40b8a77740d9cf83a34c1148c1cac5c8.jpg>
- ▣ <http://egyptane.cz/staroveky-egypt>
- ▣ http://www.aldebaran.cz/bulletin/2006_14_sun.php
- ▣ <http://masch.blog.cz/0805/kniha-mrtvych-a-usiruv-soud>
- ▣ http://historika.fabulator.cz/Starov%C4%9Bk%C3%A1_Indie.html
- ▣ http://www.gamepark.cz/staroveka_indie_372755.htm